

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. מיום השמיני אין מעיקרא לא לאו הבא מכלל עשה עשה ... לילה לקדושה יום להרצאה.....1
- ב. כל שאין בו כרת אינו בלא תעשה.....3
- ג. ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו בשתי אכילות הכתוב מדבר אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח.....3
- ד. השוחט ונמצא טרפה השוחט לעבודה זרה והשוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה וחכמים מחייבין.....3
- ה. השוחט ונתנבלה בידו והנוחר והמעקר פטור משום אותו ואת בנו.....4
- ו. ראשון לשלחנו ושני לעבודה זרה פטור דקם ליה בדרבה מיניה ... פעמים שאפילו שחט ראשון לשלחנו ושני לעבודה זרה חייב כגון דאתרו ביה משום אותו ואת בנו ולא אתרו בו משום עבודה זרה.....5
- ז. חייבי מיתות שונגין וחייבי מלקות שונגין ודבר אחר רבי יוחנן אומר חייב ... דהא לא אתרו בו6
- ח. פרה מטמאה טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר.....7

דף פא.

א. מיום השמיני אין מעיקרא לא לאו הבא מכלל עשה עשה ... לילה לקדושה יום להרצאה

כבר התבאר במסכת זבחים דף יב. שמצות עשה להקריב כל הקרבנות מיום השמיני והלאה אפילו בידוע שכלו חדשיו¹ שנאמר (ויקרא כב פסוק כז) שור

¹ במל"מ ואני מסתפק בדיון זה היבא דידעין דכלו לו חדשיו לולד דהיינו חמשה חדשים לבהמה דקה ותשעה חדשים לגסה וכדאיתא בפ"ק דבכורות (דף ח') אי שרי להקריבו קודם ח' ימים ומה שהביאני לזה הוא משום דטעמא דמיעט רחמנא מלהקריב קודם יום השמיני הוא כדי שיצא מכלל נפל דכי היכי דבארם כל ששה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

או כשב או עז פי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה, וכל שבעת הימים² נקרא מחוסר זמן, ואף על פי שמחוסר זמן פסול, אם עבר והקריבו אינו לוקה מפני שהוא לאו הבא מכלל עשה ולא נרצה הקרבן.

ואף על פי שמחוסר זמן פסול, אם עבר והקריבו אינו לוקה מפני שהוא לאו הבא מכלל עשה ולא נרצה הקרבן.

ואסור להקדיש מחוסר זמן³, והמקדיש⁴ מחוסר זמן ה"ז כמקדיש בעל מום עובר ואינו לוקה.

למרות שהמחוסר זמן אינו נכנס לדיר להתעשר, שהרי בעת פטורין מן המעשר, י"א שבליל שמיני נכנס לדיר להתעשר⁵ ויש חולקים⁶ שלילה מחוסר זמן הוא.

שלושים יום יצא מכלל נפל הכי נמי בבהמה כל ששהה שמונה ימים יצא מכלל נפל כן ויש להביא ראיה לזה ממה שכתב רבינו ואף על פי שמחוסר זמן פסול אם עבר והקריבו אינו לוקה מפני שהוא לאו הבא מכלל עשה ואם איתא דמעמא דקרא אינו אלא משום ספק נפל וכל היבא דקים לן דכלו חדשיו שרי להקריבה ביומיה וקרא מיירי בדלא ידעינן מהיבא תיתי שילקה על הספק דדילמא כלו חדשיו, ובא"ש כתב מפורש הוא בתוספתא פ"א דפרה (ה"ה) ואם הקריב מיום שמיני כו', בכור שנולד בו מום שוחטו ואוכלו ביומו יעו"ש, דמפורש דאף בכלו חדשיו אסור לקרבן עד יום השמיני, דבמומו נאכל תיכף. ועיין הר המוריה דפשיטא ליה הכי

² לכאורה דבריו סותרים מיניה וביה, דתחילה כתב מיום השמיני, ומשמע דבליל שמיני עדיין נקרא מחו"ז להקרבה, ובסוף דבריו כתב דשבעת הימים נקרא מחו"ז, ומשמע דבליל שמיני כבר לא נחשב מחו"ז להקרבה, ואם כוונתו לדרשת ר' אפטוריקי דסוגיין, מדוע לא פירש דבריו, דשבעה ימים הוי מחו"ז להקדש ושמונה להקרבה, וצ"ע. וע"ע מגין המצוות ריש הל' אסוה"מ אות י' שכתב: "להקריב מיום השמיני והלאה, וקודם זמן זה הוא נקרא מחוסר זמן ואין מקריבין אותו", עכ"ל. ולשונו סתומה, האם "קודם זמן זה" כוונתו קודם ליום שמיני, וממילא ליל שמיני בכלל, או דכוונתו לתוך שבעת ימים וליל שמיני אינו בכלל. ובפשטות משמע טפי דכוונתו לתוך השבעת ימים.

³ במל"מ שם תמה ולא ידעתי למה לא ביאר רבינו דכשם דאסור להקריב מחוסר זמן כך אסור להקדיש מחוסר זמן. ועיין הר המוריה שהביא מחלוקת בזה ועיין מעשה רקח שכתב וי"ל דאף דלא ביארו להדיא מ"מ מדכתב לקמן וכן המקדיש מחוסר זמן וכו' ואינו לוקה יש במשמעות לשון זה דמלקא הוא דלא לקי על ההקדש הא איסורא איכא, וכן משמע במרכה"מ

⁴ רמב"ם שם הלכה י

⁵ בכס"מ על רמב"ם הלכות בכורות פרק ו הלכה יד הקשה מדוע לא הזכיר שליל שמיני נכנס להתעשר ועיין במעשה רקח שם שכתב "בגמרא אמרו ליל שמיני לקדושה ויום שמיני להקרבה והיינו לענין קרבן אבל לענין מעשר אף בליל שמיני הוא ראוי ורבינו כתב לקמן לפיכך הלוקח טלאים בתוך ז' ימי הלידה וכו' הרי שאחר ז' ימי הלידה הו"ל זמנו ואפילו בליל שמיני".

⁶ במרכה"מ שם שכתב על קושית הכס"מ הנזכר, "ולק"מ דרב פפא אמר כן למ"ד לילה אין מחוסר זמן ועיין פ"ב מהל' חגיגה ה"ה בנטמא בלילה ובלח"מ שם דק"ל לילה מחוסר זמן. והכ"מ שכתב דברי עצמו פ"ג מהל' מחוסרי כפרה ה"ד עיין שם". ועיין זה כתב בהר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ויבטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ב. כל שאין בו כרת אינו בלא תעשה

עוד התבאר שם דף קיב: שאם הקריב בחוץ⁷ מחוסר זמן בגופו או בבעלים, הואיל ואינו ראוי עתה לבוא בפנים פטור.

אי זהו מחוסר⁸ זמן בגופו, בהמה שהקריבה בתוך שבעה⁹ ימים מלידתה, ותורין שלא הגיע זמנו, ואותו ואת בנו שנשחט אחד מהם היום שאין השני ראוי עד למחר.

דף פא:

ג. ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו בשתי אכילות הכתוב מדבר אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח

כבר התבאר בזבחים דף יג: ודף כח: שמפי השמועה¹⁰ למדו שזה שנאמר בתורה (ויקרא ז פסוק יח) וְאִם הָאָכַל יֵאָכַל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמִיו אִינוּ מְדַבְּרִים אלא במחשב בשעת הקרבה שיאכל ממנו בשלישי, והוא הדין לכל קרבן שחשב עליו בשעת מעשיו שיאכל ממנו לאחר זמן הראוי לאכילת אותו קרבן, וכן אם חשב להקטיר ממנו במזבח דבר הראוי להקטרה [לאחר זמן הראוי להקטרה], כך למדו מפי השמועה, אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח, אם חשב עליהן אחר זמן הרי הקרבן פגול.

ד. השוחט ונמצא טרפה השוחט לעבודה זרה והשוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה וחכמים מחייבין

⁷ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יח הלכה ז

⁸ שם הלכה ח

⁹ בליקוטי הלכות זבחים ריש פרק יד [עא ע"ב בדפו"] בזבח תודה ד"ה מחוסר זמן כתב "תוך שמונה ללידתה".

¹⁰ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יג הלכה ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שחיטה שאינה¹¹ ראויה לאכילה שמה שחיטה לפיכך הראשון ששחט חולין בעזרה או טריפה או שור הנסקל ועגלה ערופה ופרה אדומה או ששחט לעבודה זרה¹² ובא האחרון ושחט את השני לוקה וכן אם שחט הראשון את האחד ובא האחרון ושחט את השני והרי הוא חולין בעזרה או שור הנסקל או עגלה ערופה ופרה אדומה הרי זה לוקה.

ה. השוחט ונתנבלה בידו והנוחר והמעקר פטור משום אותו ואת בנו

אין איסור אותו¹³ ואת בנו נוהג אלא בשחיטה בלבד שנאמר לא תשחטו בשחיטת שניהן הוא האיסור אבל אם נחר (פי' ענין הנחירה הוא שתוחב הסכין בנחיריו וחותר) הראשון או נתנבל בידו מותר לשחוט השני וכן אם שחט הראשון ונחר השני או נתנבל בידו פטור.

דוקא נבילה ודאית מותר לשחוט אחריה, אבל ספק, כגון נמצא הסכין פגום אחר שחיטה, ואפילו היה בו פגם קודם שחיטה רק דלא ברור לו שפגע בפגם זה קודם שחיטת רוב ב', וכל שכן שאר חומרות דרבנן, אסור לשחוט אחריו.

ויש למנוע¹⁴ לשחוט אפילו אחר שחיטה פסולה, דהרבה דקדוקים יש המוציאים מידי נבילה דאורייתא, ורובא דרובא לא בקיאים בהו, דלא מפרשי שפיר בדברי הפוסקים, משום דלא נפקא מינה, דלאיסורא אסרינן הכל.

וכן אסור לשחוט אחר גדול שאינו יודע הלכות שחיטה, דדלמא אתרמי דשחט שפיר.

¹¹ רמב"ם הלכות שחיטה פרק יב הלכה ו'

¹² ואם שחטה גוי עובד עבודה זרה מותר לשחוט אחריו כיון ששחיטתו נבילה דאורייתא אפילו אם אינו שוחט לשם ע"ז אבל אם הוא גוי שאינו עובד ע"ז וכן יהודי מומר יש לחשוש לדעות ששחיטתו פסולה רק מדרבנן ואין לשחוט אחריו (שמלה חדשה טו)

¹³ שם ה"ג ובשו"ע ונו"כ מז סעי' ט

¹⁴ שם"ח שם יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לפיכך, חרש¹⁵ שוטה וקטן ששחטו את הראשון בינם לבין עצמם, מותר לשחוט השני אחריהם, לפי שאין שחיטתן שחיטה לפי שרוב מעשיהם מקולקלים. ואם אחרים רואין ששוחטין בראוי¹⁶, אסור לשחוט אחריהם ואם שחט לוקה.

והוא הדין¹⁷ אם שחט הראשון מותר אחריו לנבל ולנחור ולעקר, ולמסור לאחר שוטה וקטן לשחוט בינם לבין עצמן, דבר המותר למסור להם, כגון טריפה הניכרת, דלא אתי למיכל מינייהו, דכל כי האי גוונא לאו שחיטה היא כלל.

אבל אם אחרים עמדו על גבי חרש שוטה וקטן, וראו ששחטו כהוגן, אסור לשחוט אחריהם, ולוקין.

והוא הדין אחר שחיטת הראשון אסור ליתן להם לשחוט ולעמוד על גבן¹⁸ להורות להם שישחטו כהוגן, דאסור להביאם לידי עבירה בידים.

ו. ראשון לשלחנו ושני לעבודה זרה פטור דקם ליה בדרבה מיניה ... פעמים שאפילו שחט ראשון לשלחנו ושני לעבודה זרה חייב כגון דאתרו ביה משום אותו ואת בנו ולא אתרו בו משום עבודה זרה

¹⁵ שם ה"ד ושו"ע שם

¹⁶ ואם בדקו להם סבין תחילה ולא עמדו על גביהם ואח"כ נראית השחיטה כאילו נשחטה כדין (דהיינו שמצאו הרוב בלא חגרמה שיצא חוץ למקום השחיטה או עיקור אפילו שאין ידוע אם לא שהו או דרסו או החלידו) יש להחמיר מלשחוט אחריהם. שמלה חדשה שם סעי' יג

¹⁷ שם"ח שם יג

¹⁸ אף על גב דקיימא לן דקטן אוכל נבילות אין בית דין מצווין להפרישו, ומשמע בגיטין דף נ"ה (ע"א) וביבמות דף קי"ד (ע"ב) דהוא הדין לחרש ושוטה, מכל מקום משמע נמי התם דלא ספינן להו בידים. וכן משמע להדיא דעת הב"ח (ד"ה לא אסרה תורה אלא כששוחט) שכתב שמותר למסור הבן לחרש שוטה וקטן לשחטו בינו לבין עצמו, והיינו מטעם דרוב מעשיהם מקולקלין, אלמא דאי משגיח עליהם שלא יקלקלו אסור, ואמאי, קטן האוכל נבילות הוא, אלא כמו שכתבתי. תבו"ש לו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שחטו לעכו"ם פטור¹⁹ משום אותו ואת בנו שהרי נתחייב בנפשו, ואם התרו בו משום אותו ואת בנו ולא התרו בו משום עכו"ם לוקה.

עכו"ם עובר עבודה זרה ששחט²⁰, אפילו לא שחט שחיטה זו לעבודה זרה, מותר לשחוט אחריו, דשחיטתו נבילה דאורייתא.

אבל גוי שאינו עובר עבודה זרה, יש לחוש לדעת האומר דשחיטתו אסור רק דרבנן, ואין לשחוט אחריו.

ז. חייבי מיתות שוגגין וחייבי מלקות שוגגין ודבר אחר רבי יוחנן אומר חייב ... דהא לא אתרו בו

כבר התבאר במסכת כתובות דף לג: ודף לה. שאין אדם²¹ לוקה ומשלם וכן אין אדם מת ומשלם. והעושה עבירה שנתחייב בה מלקות ותשלומין לוקה ואינו משלם שאין אדם לוקה ומשלם, לפיכך אם היה שוגג או לא התרו בו משלם ואינו לוקה.

ויש יתרון למיתה ממלקות, שבמלקות אם לא התרו בו או שהיה שוגג חייב בתשלומין, ובחיוב מיתה אף על פי שלא התרו בו ואפילו היה שוגג פטור מתשלומין.

לפיכך גם בזמננו אם עבר עבירה שיש בה חיוב מיתה פטור מתשלומין ואפילו לצאת ידי שמים אינו חייב בקנס. ויש חולקין בזה וגם אם תפס לא מפקינן מיניה ובממון שאינו קנס לכ"ע חייב בבא לצאת ידי שמים.

¹⁹ רמב"ם הלכות שחיטה פרק יב הלכה ז

²⁰ כן הוא בתוספתא (פ"ה הל' ב') להדיא דאחר שחיטת עכו"ם מותר, וכן כתב בעל הלכות גדולות (הל' אותו ואת בנו, סי' ס"ו). ונראה לי דאירי על כל פנים בעכו"ם העובר עבודה זרה, המבואר בריש סימן ב', דשחיטתו דאורייתא. אבל עכו"ם שאינו עובר עבודה זרה, העלינו שם (ס"ק א') בסייעתא דשמיא דאית ביה פלוגתא, ולדעת הרמב"ם (הל' שחיטה פ"ד הל' י"א) אינו אלא דרבנן, עיין שם. ואם כן, וודאי דיש לחוש לדעתו באיסור דאורייתא להחמיר. תבו"ש לט

²¹ רמב"ם הלכות גניבה פרק ג הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

חייב כרת ומיתה בידי שמים אינו פוטר מתשלומין דרך מיתה ב"ד פוטרת
אמנם כרת פוטר במלקות מפני שעל כל חייב כרת יש מלקות וכן חייב
מיתה בידי שמים.

ח. פרה מטמאה טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר

כבר התבאר במסכת ב"ק דף עז. ומנחות דף קא. שי"א²² שפרה אדומה, אף
על פי שהיא מטמאת המתעסק בה, אם חישוב עליה לאכילה צריכין הכשר
לטומאה על ידי שפיכת מים, או אחד משאר משקין עליה²³, כשאר אוכלין,
ושתגע בהן טומאה, ואחר כך יטמאו טומאת אוכלין. וי"א²⁴ שכיון שסופה
לטמא העוסקים בה טומאה חמורה אינה צריכה הכשר ולא נגיעה ממקום
אחר אלא הרי טמאה מעצמה.

²² פרה מטמא טומאת אוכלין פרק ג הלכה ג

²³ דהא דאמר פרה מטמא טומאת אוכלין כתבו התוספות [חולין פא, ב ד"ה פרה] דלא גרסינן 'מיטמאה' דכיון
דהיה לה שעת הכושר וכיון שסופו לטמא טומאה חמורה א"צ (לא) הכשר מים ושרץ, זה שיטת רש"י והראב"ד
בפ"ג מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ג'. אבל לדעת הר"מ וכמו שביאר הכסף משנה דלא אמרינן כן אלא
בדבר שסופו לטמא טומאה חמורה במגע בלבד, לא פרה אדומה שאין מטמאה טומאה חמורה אלא כי אם
מעסיקה בלבד, מש"ה בעי הכשר מים ושרץ דווקא ממקום אחר, אתי שפיר 'מיטמאה' דבעי הכשר שרץ
ממקום אחר דווקא. ראש יוסף חולין פב. ד"ה ודע

²⁴ שיטת הראב"ד ורש"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

